

Vergaderjaar 2019–2020

33 037

Mestbeleid

35 233

Wijziging van de Meststoffenwet in verband met de implementatie van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn

T¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 juli 2020

In de afgelopen periode heb ik toegezegd uw Kamer nader te informeren over ontwikkelingen van enkele onderwerpen met betrekking tot het mestbeleid.

Het gaat om het sectorale Plan van Aanpak voor het tegengaan van mestfraude, de verlenging van de derogatie voor de jaren 2020–2021 en de stand van de waterkwaliteit onder derogatiebedrijven. Hierbij geef ik invulling aan deze toezeggingen.

Sector Plan van Aanpak «Samen werken in een eerlijke keten»

De toezegging om uw Kamer nader te informeren over de voortgang van het Plan van Aanpak van de sector is gedaan in mijn brief van 28 september 2018 (Kamerstuk 33 037, nr. N), waarmee ik uw Kamer de Versterkte Handhavingsstrategie Mest aanbod.

Nadat ik eind 2017 de sector erop heb moeten wijzen dat zij haar verantwoordelijkheid moest nemen, kan ik nu melden dat de sector voortvarend bezig is. Ik heb mij regelmatig door de sectororganisaties laten informeren over de uitvoering van het Plan van Aanpak en er wordt periodiek aan mij gerapporteerd over de verschillende onderdelen ervan. Er zijn nog twee resterende sporen die momenteel worden uitgewerkt, namelijk digitalisering gegevens mestdistributie en certificering. Het spoor «Real time verantwoorden van mesttransporten» van de Versterkte Handhavingsstrategie, kan dadelijk aansluiten bij het onderdeel «Digitalisering gegevens mestdistributie» uit het sectorale Plan van Aanpak. Die aansluiting is belangrijk omdat zo de praktische toepasbaarheid – een belangrijk uitgangspunt – wordt geborgd.

¹ Letter T heeft alleen betrekking op 33 037.

Real time verantwoording gekoppeld aan digitalisering gegevens mestdistributie draagt sterk bij aan verbetering van de transparantie van de mestmarkt. Transparantie van de mestmarkt is belangrijk voor beter inzicht in de kwaliteit van mest en daardoor behulpzaam bij een betere benutting van nutriënten en organische stof. Ik verwacht door transparantie van de mestketen ook een duidelijker onderscheid te kunnen maken tussen fraude enerzijds en onregelmatigheden anderzijds. De doelbewuste fraudeurs kunnen vervolgens ook gerichter worden aangepakt. Voor die ondernemers die te goeder trouw handelen, verwacht ik dat de administratieve lasten door de digitalisering op langere termijn worden verlicht.

De sector werkt tevens aan het certificeringsschema KeurMest. De sector heeft aangegeven dat zomer 2020 de eerste bedrijven gecertificeerd kunnen worden op basis van het certificeringsschema KeurMest. Ik vind dat een belangrijke stap en zal mij waar mogelijk inzetten om deelname aan het certificeringsschema te steunen. Ik zal bij alle partijen in de mestketen en agrobédrijfsleven aandringen er voor te zorgen dat KeurMest een wezenlijk onderdeel van de kwaliteitsbewaking in de productieketen wordt. Ik verwacht dat alle genoemde inspanningen tezamen de sector kansen biedt voor optimalisatie van de bedrijfsvoering voor het gebruik van dierlijke mest.

Voor meer informatie over de uitvoering van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest verwijst ik naar de «Rapportage Nederlands Mestbeleid 2019», door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), die ik uw Kamer recentelijk heb toegezonden.

Derogatie Nitraatrichtlijn

Bij dezelfde gelegenheid waarbij ik uw Kamer de Versterkte Handhavingsstrategie Mest aanbood (Kamerstuk 33 037, nr. N), heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over het verzoek aan de Europese Commissie voor verlenging van de derogatie van de Nitraatrichtlijn voor de jaren 2020–2021. Derogatie houdt in dat boeren in Nederland onder voorwaarden meer stikstof uit dierlijke mest mogen gebruiken dan de norm van 170 kilogram per hectare die is vastgelegd in de Nitraatrichtlijn. De Europese Commissie (hierna: EC) heeft hiertoe in het Nitraatcomité van 22 juni jongstleden een voorstel ter stemming aan de lidstaten voorgelegd om aan Nederland een verlenging van derogatie van de Nitraatrichtlijn te verlenen voor de jaren 2020 en 2021. Het Nitraatcomité heeft een positief advies aan de EC gegeven voor een derogatie aan Nederland. De EC kan de derogatie nu conform het voorstel vaststellen. De afgifte van de definitieve derogatiebeschikking door de EC zal naar verwachting nog een aantal weken duren.

Ik ben verheugd dat dit resultaat is bereikt. Tegelijkertijd realiseer ik me dat deze duidelijkheid later komt dan gewenst. De reden hiervoor is dat de besprekingen met de EC in de afgelopen periode meer tijd hebben gekost door diverse ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de waterkwaliteit. Dit betreft onder andere de lokale droogte in 2017 en de landelijke droogte in 2018, evenals de implementatie van de maatregelen om de naleving van de mestregelgeving te verbeteren. Daarnaast zijn de gevolgen van de stikstofproblematiek op het milieu en de waterkwaliteit onderwerp van gesprek geweest. Deze ontwikkelingen zijn door de EC betrokken in de besprekingen over verlenging van de derogatie. Daarnaast vindt het Nitraatcomité vier keer per jaar plaats. Daardoor kon de conceptbeschikking na het afronden van de andere benodigde stappen niet eerder dan in juni jl. worden geagendeerd in het Nitraatcomité.

Na afgifte van de formele beschikking zullen de bepalingen worden geïmplementeerd in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet die daartoe gewijzigd zal worden en gepubliceerd in de Staatscourant. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO.nl) zal onder andere via haar website (www.rvo.nl) ondernemers informeren over de inhoud van deze regeling en de wijze waarop ondernemers gebruik kunnen maken van de derogatie.

Waterkwaliteit onder derogatiebedrijven

Tijdens de behandeling op 16 december jl. door uw Kamer van het wetsvoorstel Wijziging van de Meststoffenwet in verband met de implementatie van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (35 233), heb ik toegezegd het beeld van de waterkwaliteit aan u te zenden. Recentelijk heb ik uw Kamer geïnformeerd over het rapport «Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie 2018», door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en Wageningen Economic Research. Zoals in de begeleidende bijlage² aangegeven maakt het rapport inzichtelijk dat bij derogatiebedrijven door het efficiëntere gebruik van stikstof, sinds 2006 minder nitraat in het grondwater is terechtgekomen. Vanaf 2015 lag de gemiddelde nitraatconcentratie van derogatiebedrijven in alle regio's onder de waarde 50 milligram per liter als neergelegd in de Nitraatrichtlijn. Door de droogte van 2018 zijn de nitraatconcentraties in alle regio's gestegen, waarbij alleen in de Lössregio de gemiddelde concentratie boven de 50 mg/l kwam. Er is vooralsnog geen sprake van een trendbreuk, zowel in de Zandregio als in de Lössregio vertonen de concentraties ondanks de stijgingen van het laatste jaar nog een dalende trend over de hele meetperiode bezien.

Naast de waterkwaliteit heeft de derogatie ook andere milieueffecten. Om dit inzichtelijk te maken heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet op mijn verzoek advies uitgebracht welke milieueffecten optreden als gevolg van derogatie van de Nitraatrichtlijn. Hieruit blijkt dat de derogatie positieve effecten heeft op de waterkwaliteit, het klimaat en de agrobiodiversiteit. Daar staat tegenover dat een derogatie kan leiden tot een hogere ammoniakemissie vanwege de hogere toegestane dierlijke mestgift. Dit is voor de Europese Commissie aanleiding geweest om op dit punt aanvullende voorwaarden te stellen in de derogatiebeschikking 2020–2021. In het kader van de aanpak van de stikstofproblematiek werk ik voorts maatregelen uit om ammoniakemissie bij mestaanwending te verminderen – niet alleen bij derogatiebedrijven maar in de gehele landbouw.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten

² Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning.